

Наталія ЗЕЛІСКО,
канд. екон. наук, доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Львівський національний університет природокористування
м. Дубляни

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОСТІ

Інноваційний економічний розвиток є необхідною складовою для сучасних умов інтеграції України у світове господарство. Стратегічний підхід до інноваційного розвитку аграрної економіки передбачає більш досконале відношення до інновацій та інноваційної інфраструктури. Реалізація конкурентних переваг України, необхідно враховувати, у світовому господарстві можлива за рахунок тільки впровадження системи розвитку науки пріоритетів, технологій, інтелектуального і соціального захисту людини як знань носія та освіти. Визначення вирішення проблеми головного напрямку пошуку додаткових джерел для фінансування розвитку інноваційного пов'язане безпосередньо з розробкою механізмів державного регулювання сучасних інноваційної діяльності.

До особливостей інноваційного процесу в АПК можна віднести:

- різноманітність видів сільськогосподарської продукції та широкий асортимент продуктів її переробки, які визначають суттєві відмінності в технологіях їх обробітку, виробництва, зберігання та переробки;
- вплив природних та погодних умов на використовувані технології виробництва;
- розрив у періодах виробництва за видами сільськогосподарської продукції та продуктами її переробки;
- різний соціальний рівень працівників сільського господарства, що вимагає підготовки кадрів та підвищення їх кваліфікації, послідовної освіти;
- висока територіальна розосередженість виробництва, диференціація регіонів і навіть зон усередині регіонів за умовами виробництва.

У глобальному аспекті інноваційний розвиток аграрного виробництва, крім того, сприяє стирання існуючих протиріч між містом та селом, формує матеріальний фундамент для трансформації сільськогосподарської праці на індустріальний. На цій основі поступово відбувається якісний перехід до нового професійно-технічного рівня кадрів масових професій, які володіють майстерністю ефективного використання сучасних сільськогосподарських машин та обладнання.

Ефективність інноваційної діяльності складається під впливом об'єктивних та суб'єктивних факторів, що є предметом особливої уваги з боку вчених-економістів. Виділяють зовнішні та внутрішні групи факторів. Внутрішні фактори включають: досягнутий рівень техніко-технологічного розвитку підприємства; ступінь використання матеріально-технічних, трудових, фінансових, інвестиційних та інтелектуальних ресурсів. До зовнішніх належать: нормативно-правове регулювання; забезпечення умов для ринкової конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках; державна інвестиційна та інноваційна політика; ціноутворення; оподаткування; кредитування; інфляційні процеси; дотації та компенсації; створення додаткових умов ведення приватного бізнесу; інтеграція країни у світові господарські зв'язки; відповідність техніко-технологічних параметрів виробництва світовим стандартам.

Наведена класифікація виділяє фактори глобального, національного та мікроекономічного рівнів, проте її значимість у контексті сьогодення дослідження зростає при обліку якісних особливостей сільського господарства та включенні до розрахунків ефективності спеціальних галузевих кількісних показників.

Аналіз показав, що інноваційна активність сільськогосподарських підприємств в Україні протягом багатьох років залишається на низькому рівні, тобто аналіз структури інновацій, запроваджених сільськогосподарськими підприємствами України за 2015-2020 роки, показали, що у загальній кількості реалізованих проєктів із впровадження інноваційних технологій більшість із них становлять технології виробництва – 68,1 %, з яких більшість проєктів

пов'язано із впровадженням нових методів і способів використання добрив та засобів захисту рослин; далі йдуть організаційно-управлінські – 19,4 % і харчові – 12,5 % (табл. 1).

Таблиця 1

Структура інновацій, що упроваджувалися аграрними підприємствами Львівської області, 2015-2020 рр.

Інноваційна категорія	Вид інновацій	«Кількість Проектів»	«Частка Проектів %»
Продуктові новації	Способи нових сортів вирощування рослин (модифікованих, удосконалених)	45	6,0
	Технології розведення тварин порід продуктивніших та економічно ефективніших	20	2,7
	Технології вирощування продукції екологічної безпечної	9	1,2
	Разом у групі	74	12,5
Виробничі новації	Нові ґрунту технології у обробітку	58	14,4
	Нові технології індустріальні у тваринництві, науково обґрунтовані системи землеробської і тваринницької	11	2,7
	Застосування засобів захисту рослин та добрив новими методами	320	79,2
	Нові в АПК ресурсозберігаючі технології	15	3,7
	Разом у групі	404	68,1
Організаційно управлінські новації	Розвиток та формування в АПК кооперації і інтегрованих структур	45	6,0
	Нові форми обслуговування технічного і ресурсного забезпечення АПК	40	5,4
	Нові форми мотивації праці і організації	25	3,4
	Створення інноваційних і консультативних систем у сфері наукової та технічної інноваційної діяльності	5	0,7
	Разом у групі	115	19,4

У 2020 році видатки на інноваційну діяльність здійснювалися за рахунок власних коштів (87,7 % загального інвестиційного фонду), бюджетних коштів (3,9 %), іноземних інвесторів (0,3 %) та інших джерел (8,1 %). У 2020 році підприємства витратили на інноваційний розвиток 14,2 млрд. грн. Перш за все, держава фінансувала інновації підприємств у 2019 році з бюджету (5,2 %), у попередні роки рівень співфінансування становив у середньому 1-1,2 %. Така ситуація свідчить про те, що держава не зацікавлена у здійсненні інноваційної діяльності, тому українські підприємства змушені використовувати зовнішні джерела отримання ресурсів.

Список використаних джерел

1. Гуторов А. О. Інноваційний потенціал розвитку аграрного сектора економіки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2018. № 3(2). С. 183-192.
2. Дудар Т. Розвиток інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2019. № 1. С. 60-69.
3. Захарченко В. І., Балахонова О. В. Обґрунтування побудови механізму управління інноваційним розвитком регіону. Інноваційна економіка. 2016. № 7–8. С. 86-90.
4. Петренко В. С. Перспективні інноваційні програми, проекти та моделі розвитку аграрних підприємств з іноземними інвестиціями. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2018. № 1. С. 44-51.
5. Радченко О. П., Карадобрі Т. В. Стан і перспективи інноваційного розвитку в аграрному секторі економіки України. Економіка та управління національним господарством. Випуск 47-1. 2019. С. 79-82.